

Οι Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη στήριξαν και έθρεψαν την οικουμένη! (Αρχιμανδρίτης Ανανίας Κουστένης)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Αποσπάσματα από το βιβλίο του Αρχιμανδρίτη, π. Ανανία Κουστένη, “Λόγοι”, τόμος Β’, και το κεφάλαιο “Οι Άγιοι Ισαπόστολοι Κωνσταντίνος και Ελένη” (εκδόσεις Αρμός).

[...] Χρόνια πολλά σε όσους και όσες εορτάζουν και τιμούν και φέρουν τα ονόματά των μεγάλων μας αγίων. Να έχουν και έχουμε όλοι την ευχή τους, την προστασία τους, την πρεσβεία τους και, προπαντός και κυρίως, να παρακαλούν και να ικετεύουν τον αναστάντα Χριστό μας να μας στέλνει ειρήνη και αγάπη και ομόνοια και ενότητα και στην Ελλάδα μας αλλά και στην οικουμένη ολόκληρη.

Και να αναδεικνύει ο Κύριος τέτοιους άρχοντες, τέτοιους προστάτες, τέτοιους μεγάλους Πατέρες και Μητέρες, που τόσο πολύ πια έχουμε ανάγκη.

Γιατί εκείνοι στη δεδομένη στιγμή και στη δύσκολη ώρα αποτέλεσαν τα δύο χέρια του Χριστού, που αγκάλιασαν εμπράκτως την οικουμένη. Γιατί και οι δυο αυτοί μεγάλοι άγιοι επηρέασαν τις ιδέες, τις αντιλήψεις, τα πρόσωπα και τα πράγματα της εποχής τους υπέρ του καλού, υπέρ της καλοσύνης, υπέρ της Εκκλησίας.

Οι Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη.

Γι αυτό και η Εκκλησία του Χριστού τους ανακήρυξε ισαποστόλους, ίσους με τους αποστόλους, και τους εστεφάνωσε βασιλείς... -τι σημαίνει βασιλεύς; Βάσις και λεώς: η βάση του λαού- και πατέρες της οικουμένης... Τι σημαίνει πατήρ; Αυτός που τρέφει... πατέω-πατώ, στ' αρχαία σημαίνει τρέφω.

Εστήριξαν λοιπόν και έθρεψαν την οικουμένη. Γι' αυτό και η Εκκλησία από τότε μέχρι σήμερα και μέχρι τη συντέλεια του αιώνας θα τους τιμά, θα τους μεγαλύνει, θα τους προβάλλει, θα παίρνει τα ονόματά τους.

Άκουσα τα μεσημέρι στο ραδιόφωνο ότι αύριο γιορτάζει η μισή Ελλάς. Και παραπάνω...

Γιατί ο λαός μας ο ένθεος, ο ταπεινωμένος πολλές φορές και καταφρονεμένος από τους άρχοντές του και από τους εκμεταλλευτές του διαισθάνεται ότι οι άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη, έξω από βασιλείες και έξω από τα σχήματα αυτού του κόσμου που τόσο πολύ μας ξεγελούν, υπήρξαν για την ορθόδοξη Ελλάδα και για την ειδωλολατρική Ελλάδα και την οικουμένη ολόκληρη, οι άνθρωποί του, οι κατάδικοί του άνθρωποι!

Εκείνοι που τα θυσίαζαν όλα για το κοινό καλό, για το καλό όλων, ορθοδόξων και μη, πιστών και απίστων. Γι' αυτό, σαν κοιμήθη το έτος 337, 21 προς 22 Μαΐου, ο Μέγας και ισαπόστολος βασιλεύς Κωνσταντίνος -η μητέρα του είχε πεθάνει δέκα

ακριβώς χρόνια ενωρίτερα- οι άνθρωποι δεν ήξεραν τι να κάνουν. Τα έχασαν πια!

Έχασαν τον οδηγό τους, έχασαν τον πατέρα τους, έχασαν την αγάπη τους, έχασαν το απάγκιο τους, έχασαν το δίκαιο άνθρωπο, γι' αυτό και έκλαιγαν απαραμύθητα, σημειώνει ο ιστορικός Ευσέβιος Καισαρείας, στον "Βίον Κωνσταντίνου".

Και δεν είχαν πού να πάνε και σε ποιον να πάνε να τους παρηγορήσει.

Γι' αυτό και τον κατέταξαν με τους αγίους και όπως ακούσαμε στο ωραίο δοξαστικό των αποστίχων μεταξύ άλλων για τον Μεγάλο Κωνσταντίνο: "Ου η λάρναξ ιάσεις βρύει», του οποίου η λάρνακα, το σκήνωμά του βγάζει ιάσεις, θεραπείες. Τόσο μεγάλος άγιος είναι.

Κι όμως στην εποχή μας σχεδόν αγνοείται και όχι μόνον... αλλά πολεμείται και βάλλεται. Και μάλιστα, το έχω πει και άλλη φορά πατέρες και αδελφοί μου, βάλλεται και από ορθοδόξους και μάλιστα θεολόγους! Και μάλιστα και εγγραμμάτους πολλές φορές.

Βάλλεται ο Κωνσταντίνος ο Μέγας. Βάλλεται, ενώ θα έπρεπε να τον ευγνωμονούν, να προσευχόμεθα σ' αυτόν, να τον παρακαλούμε να δίνει με τις πρεσβείες του ο Χριστός ειρήνη στον κόσμο, υγεία και το μέγα έλεος, που είναι η σωτηρία μας και η κληρονομία του παραδείσου.

Βέβαια, όπως έχουμε ξαναπεί, πίσω από εκείνον και κοντά σ' εκείνον και ισότιμα μ' εκείνον υπάρχει η αγία Ελένη η αυγούστα, η χριστιανή μητέρα του, από το Δρέπανο της Μικράς Ασίας. Καθάρá Ελληνίς και ο Κωνσταντίνος ο Ρωμαίος. Το οποίον Δρέπανον αργότερα προς τιμήν της ο Μέγας Κωνσταντίνος το ονόμασε Ελενόπολη. Έχουμε ακούσει τον Παλλάδιο Ελενοπόλεως, τον βιογράφο του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου. Εκείνη τον εμεγάλωσε εν παιδεία και νουθεσία Κυρίου.

Όμως, όπως είπαμε κι άλλη φορά, δεν τον ψυχανάγκασε, ούτε τον εβίασε και τον εξεβίασε να γίνει ό,τι εκείνη, δηλαδή χριστιανός. Του έδινε το καλό της παράδειγμα, έστελνε στον ουρανό τις πιο πύρινες και τις θερμές προσευχές της και του έδινε και όλη της την αγάπη και τη στοργή.

Και τον άφηνε ελεύθερο, όπως ελεύθερους μας έχει φτιάξει ο Θεός. Και περίμενε εκείνη την ώρα τον Θεού. Γιατί το καθετί, σύμφωνα με τη θεία πρόνοια, γίνεται στην ώρα του. Και ό,τι γίνεται στην ώρα του είναι ωραίο. Ωραίος σημαίνει αυτός που είναι της ώρας, είναι στην ώρα του. Δε βιάστηκε η αγία Ελένη.

Εμείς οι καημένοι, νομίζοντας ότι είναι καλό, όταν έχουμε κάτι και περισσότερο την άγια πίστη μας, θέλουμε να τη μεταδώσουμε στον άλλον και περισσότερο στους δικούς και κατάδικούς μας ανθρώπους.

Και αρχίζουμε -καμμιά φορά με τρόπο άκομψον- την κατήχηση, τον προσηλυτισμό

και πολλές φορές δεν έχουμε καλά αποτελέσματα. Και λέμε, τι γίνεται; Το πράγμα είναι απλό: βιαστήκαμε. Και λέγει μια αραβική σοφία ότι ο Θεός δεν βιάζεται. Ο διάολος βιάζεται. Γιατί εδώ ήμαστε στον Παράδεισο, στον επίγειο Παράδεισο. Βιάστηκε να μας κάνει θεούς και μας έκανε ό,τι ξέρουμε... Βιάστηκε, ύπουλα και απατηλά. Ενώ ο Θεός δε βιάζεται. Και όπως λέει ο λαός μας, ο Θεός σκάει γάιδαρο. Δε βιάζεται. Περιμένει τον καθένα και το καθετί στην ώρα του.

[...]

Ο Μέγας Κωνσταντίνος ελευθέρωσε την ανθρωπότητα από τυράννους

Οι Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη.

Περίμενε λοιπόν η αγία Ελένη υπομονετικά, καρτερικά με αγάπη και προσευχή. «Τη προσευχή προσκαρτερούσα», και με υπομονή μεγάλη και ήρθε η ώρα του αγίου και Μεγάλου Κωνσταντίνου και μάλιστα τη στιγμή κατά την οποία η ψυχή του και το είναι του ολόκληρο ήταν στραμμένο προς την αγαθοεργία και την αγαθοπραξία. Έμαθε καθώς ήτο εκεί αυτοκράτωρ στη Δύση, στις Βρετανικές νήσους, ότι οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες Μαξέντιος και Μαξιμιανός φέρονται πάρα πολύ άσχημα στους υπηκόους του.

Τόσο πολύ, που ο λαός είναι έτοιμος να επαναστατήσει, να εκραγεί και να τα κάνει γης Μαδιάμ. Και τότε θεόθεν κινηθείς, παρακινημένος απ' το Θεό, εξεστράτευσε εναντίον της Ρώμης να ελευθερώσει αυτήν από τους τυράννους. Γι αυτό και σήμερα ακόμη, όπου της γης, οι τύραννοι τα βάζουν με τον Κωνσταντίνο. Μαρξιστές και άλλοι... Γιατί ο Κωνσταντίνος τους χάλασε την πιάτσα.

Ελευθέρωσε την ανθρωπότητα από τυράννους. Έφτανε λοιπόν στη Ρώμη, πλησίαζε και κει βλέπει το καταμεσήμερο στον ουρανό το σημείον του Τιμίου και ζωοποιού Σταυρού. Έναν σταυρό φτιαγμένο με αστέρια και να γράφει κάτω «Εν Τούτῳ Νίκα», μ' αυτό να νικάς. Τα έχασε! Τι ήταν αυτό; Θεοπτία, αποκάλυψη, κάλεσμα, απόδειξη Θεού: Και όπως λέει η Φιλοκαλία, θεοπτία έχουν οι κεκαθαρμένοι, οι άγιοι δηλαδή, και οι απλοί, οι αθώοι και οι καλοσυνάτοι άνθρωποι.

Απλός και αθώος ήτο και ο Μέγας Κωνσταντίνος! Γι αυτό είχε θεοπτία, είχε αποκάλυψη και το βράδυ στον ύπνο του, συνεχίζει και συμπληρώνει ο Ευσέβιος Καισαρείας, είδε το χριστό Κυρίου, τον Ιησού Χριστό μας, τον Κύριο και εκείνος τον συνεβούλευσε τι να κάνει στο εξής: Να φτιάξει ένα λάβαρο, ένα σταυρό μεγάλο και να προπορεύεται του στρατεύματος και να ακολουθεί το στράτευμα και θα τους νικήσει όλους. Πήρε θάρρος τότε ο Μέγας Κωνσταντίνος! Πήρε θάρρος μεγάλο.

Και επί το έργον... από την επόμενη ακριβώς ημέρα έφτιαξε τον Τίμιο και ζωοποιό Σταυρό και προεπορεύετο. Το έβλεπαν λοιπόν οι στρατιώτες και εμψυχώνονταν, τον έβλεπαν και οι ειδωλολάτρες και οι άπιστοι και εφοβούνται. Τον έβλεπαν και από το αντίπαλο στρατόπεδο πολλοί αγαθοί και πολλοί χριστιανοί στρατιώτες και έφευγαν από το στράτευμα το εχθρικό και αυτομολούσαν στο στράτευμα του Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τι δύναμη, τι έλξη έχει ο Τίμιος και ζωοποιός Σταυρός! Γι' αυτό είπε ο Χριστός μας λίγο πριν το πάθος του, «καγώ εάν υψωθώ, πάντας ελκύσω προς εμαυτόν». Θα σταυρωθώ και στη συνέχεια θα ελκύσω κοντά μου πάντας, όλους. Όλους τους καλοπροαίρετους θα τους ελκύσω κοντά μου...

Έκλεψαν κάποτε οι Πέρσες τον Τίμιο και ζωοποιό Σταυρό, το 614, από την αγία πόλη της Ιερουσαλήμ και τον πήγαν στα βάθη της Περσίας. Για να στενοχωρήσουν τους χριστιανούς και για να προσβάλουν το Τίμιον Ξύλον. Όμως εκεί ο Τίμιος και ζωοποιός Σταυρός πήρε την «εκδίκησίν» του! Άρχισε εκεί με τη δύναμη και τη χάρη που έχει -δε λέμε «δυνάμει του Τιμίου και ζωοποιού Σταυρού»;- να φωτίζει και να ξυπνά τους καλοπροαίρετους εκ των Περσών ειδωλολατρών! Έργον Ιεραποστολικό! Και πολλοί λοιπόν ελκύστηκαν!

Τι μυστήριο είναι ο Σταυρός, αδελφοί μου και ποια η δύναμή του, η δύναμη του Σταυρού! Θεού δύναμις και Θεού σοφία. Και έχουμε έναν μεγάλο άγιο στην

Εκκλησία απ' αυτό ακριβώς το έργο του Τιμίου Σταυρού στην Περσία, τον άγιο Αναστάσιο τον Πέρση! 22 Ιανουαρίου τιμούμε τη μνήμη του. Άμα διαβάσετε τη βιογραφία του θα δείτε! Ελκύστηκε τόσο που έτρεξε στην Ιερουσαλήμ και βαπτίστηκε και μόνασε στη μονή του αγίου Σάββα και ύστερα εμαρτύρησε από τους συμπατριώτες του.

Και ο πατέρας τους ήταν μάγος... Η λέξη μάγος είναι περσική και στα ελληνικά σημαίνει μέγας. Μαγεία είναι βέβαια ο αντίποδας. Η μαγεία εκβιάζει το Θεό να κάμει κάτι, ενώ η Ορθοδοξία τον παρακαλεί το Θεό και συνεργάζεται μαζί του. Κι έτσι, ό,τι προκύψει είναι αποτέλεσμα δύο παραγόντων, δύο θελήσεων: της θελήσεως του Θεού και της θελήσεως του ανθρώπου. Καταλάβετε ποια είναι η τεράστια διαφορά; Γι' αυτό η μαγεία είναι έξω από την Εκκλησία. Αλλά θέλω να πω για την ιστορία του πράγματος... Είλκυσε και τον άγιο Αναστάσιο και βλέπουμε την εικόνα των αγίων θεοστέπτων και ισαποστόλων μεγάλων βασιλέων Κωνσταντίνου και Ελένης να είναι ανάμεσά τους ο Τίμιος και ζωοποιός Σταυρός κι αυτοί συμπαραστάτες.

Γιατί ο ένας τον είδε στον ουρανό και η άλλη τον είδε στους Αγίους Τόπους. Γι' αυτό λέγει το κοντάκιο που θ' ακούσουμε αύριο, «Κωνσταντίνος σήμερον συν τη μητρί τη Ελένη, τον σταυρόν εμφανίσουσιν» -εμφαίνω, παρουσιάζω- «το πανσεβάσμιον ξύλον, όπλον δε...» κλπ. Και από κει πήραν όλη τη δύναμη, όλη τη χάρη και νίκησαν τους εχθρούς και τον αρχέκακον και τα πάντα, και έφεραν την ειρήνη στον κόσμο, πολιτική και θρησκευτική ενότητα.

Κι όπως γράφουν οι ιστορικοί Σωκράτης και Σωζομενός, οι άνθρωποι, όταν έκανε ο Μέγας Κωνσταντίνος και η αγία Ελένη αυτό τα θαύμα στην οικουμένη και στην Εκκλησία, το θαύμα της ενότητος της διττής -όπως προείπα- σήκωσαν το κεφάλι ψηλά και πήραν ανάσα και κοιτάχτηκαν στα μάτια και κοίταξαν και τον ουρανό και ευχαρίστησαν τον Πλάστη για το μέγα και το τρισμέγα καλό το οποίο τους έκαμε.

Οι Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη ευεργέτησαν την οικουμένη

Ευεργέτησαν την οικουμένη αυτοί οι άγιοι, γιατί έκαναν, όπως λέει κι ο εθνικός μας ιστορικός Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος, έργον ίσον με τους αποστόλους και ακόμη παραπάνω. Γιατί η Εκκλησία από τους διωγμούς και με τους διωγμούς είχε περιέλθει από την ανθρώπινη πλευρά σε πολύ δύσκολη θέση. Δέκα εμαρτυρούσαν, οι εννέα εξέπιπτον, εγένοντο πεπτωκότες και ο εις απέβαινε μάρτυς. Και είχε δυσκολευτεί...

Οι Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη.

Βέβαια, ο Χριστός δεν μπορούσε να βοηθήσει; Σίγουρα, και το απέδειξε... Άπλωσε τα χέρια του, τον Κωνσταντίνο και την Ελένη, και αγκάλιασαν την οικουμένη και έφεραν με τη Συμφωνία των Μεδιολάνων θρησκευτική ελευθερία ή ανεξιθρησκία. Από τότε, από το 313 μέχρι σήμερα, με μικρά διαλείμματα, ίσχυε και ισχύει αυτό, η ανεξιθρησκία. Είδατε τι ωραία έχει περάσει αυτό και στο σύνταγμά μας, αυτό που ισχύει σήμερα, για τον όρκο! Τι ωραία το λέει εκεί το Σύνταγμα! Που δε χρειάζεται ούτε βουλευτές να παραπονιούνται, ούτε να κάνουν αιτήματα, ούτε να ξεσηκώνουν τον κόσμο, ούτε να ζαλίζουν τους ανθρώπους.

Τι λέει; Οι ορθόδοξοι ορκίζονται στο Ευαγγέλιο, οι μουσουλμάνοι ορκίζονται στο Κοράνι και οι άθεοι δεν ορκίζονται. Δεν το έχει λύσει το ζήτημα; Δε φέρεται με ανεξιθρησκία το Σύνταγμα, εμπνευσμένο απ' αυτήν ακριβώς την πρακτική και τακτική του Μεγάλου Κωνσταντίνου; Τι θέλουμε, τα άλλα είναι εκ του πονηρού. Τι θέλουμε; Άμα δεν υπάρχουν χριστιανοί, σίγουρα δε θα γίνεται όρκος στη Βουλή επάνω στο Ευαγγέλιο! Κι άμα γίνουν άθεοι όλοι; Μπορούν να γίνουν, είναι ελεύθεροι από Θεό να γίνουν! Να αρνηθούν τον Κύριο! Βεβαίως! Δυνάμει του αυτεξουσίου...

Γι αυτό ο Κωνσταντίνος εσεβάσθη το αυτεξούσιο, εσεβάσθη την ελευθέρια,

εσεβάσθη το δώρο του θεού. Και είπε στο Διάταγμα των Μεδιολάνων, στη συμφωνία θα λέγαμε καλύτερα, που έκαμε με το Λικίνιο, ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ελεύθεροι να πιστεύουν όπου θέλουν και όπως θέλουν. Τι ωραίο που είναι! Αρκεί όμως να μη βλάπτουν τον άλλον. Είναι σημαντικό αυτό! Διότι η ελευθερία μας σταματάει και το αυτεξούσιον μας σταματάει εκεί όπου αρχίζει η ελευθερία και το αυτεξούσιον του άλλου. Μα εδώ είναι η μαγκιά της δημοκρατίας!

Να είσαι στα όρια σου και όχι να βγαίνεις έξω από τα όριά σου, για να δημιουργήσεις πρόβλημα μεγάλο και να μην έχουμε τι να σε κάνουμε. Έτσι είναι, αδελφοί μου, έτσι είναι το ωραίο! Στα μέτρα σου! Γιατί κι ο άλλος έχει ελευθερία, κι ο άλλος έχει αυτεξούσιο, κι ο άλλος έχει το θείο δώρο. Ε, τι να τον κάνουμε λοιπόν τον άλλον; Στο όνομα της δικής μας ελευθερίας να τον ταλαιπωρήσουμε, ή να τον εξοντώσουμε;

Τι ωραία το έλεγε και ο Σενέκας, ο φιλόσοφος, ο δάσκαλος του Νέρωνος... Να μην είσαι, λέει, ούτε τύραννος, ούτε δούλος του άλλου. Το καταλαβαίνετε αυτά; Τι ωραίο είναι! Ούτε δούλος, ούτε τύραννος του άλλου. Εμ, θέλει αρετή και τόλμη... Αληθινή δημοκρατία έχουνε μόνο οι άγιοι και οι σοφοί άνθρωποι. Οι άλλοι λέμε δημοκρατία, όταν δεν μας αγγίζει. Όταν μας αγγίζει κι εμάς, τότε έξω η δημοκρατία. Λέμε να έχουμε όλοι τα ίσα. Όταν όμως μας ζητήσουν κάτι, λέμε όχι για μας...

[...] Για να επανέλθουμε λίγο τώρα. Θρησκευτική ελευθερία και ανεξιθρησκία, έργο κυρίως του Μεγάλου Κωνσταντίνου και το πρώτο άρθρο της Εκκλησίας μας. Η Εκκλησία η Ορθόδοξη στηρίζεται στο θέλω του ανθρώπου. Πρέπει να θέλει ο άλλος να κάμει κάτι. Και θυμάμαι το γέροντα Πορφύριο που έλεγε, εγώ βρε δε μιλάω σε κανέναν για το Χριστό, εάν δεν θέλει, εάν δεν μου το ζητήσει. Και δεν το έλεγε εγωιστικά αλλά από σεβασμό της ελευθερίας των άλλων. Εγώ προσεύχομαι γι αυτούς, τους κάνω και θαύματα ακόμη, αλλά δεν τους μιλάω. Θέλω να ανοίξει η ψυχή τους και να μου το ζητήσουνε...

[...]

Έχουμε αφήσει ανοιχτά χαρτιά, έχουμε και μεθαύριο την Άλωση... Άλλωστε μην ξεχνάμε ότι ο μήνας Μάιος είναι για την Ορθοδοξία και το Βυζάντιο ο σπουδαιότερος μήνας. Εγκαινιάστηκε στις 11 Μαΐου 330 η βασιλεύουσα, η νέα Ρώμη, η Κωνσταντινούπολις. Την εγκαινίασε και την ανέθεσε στο χέρι του Χριστού και στην προστασία της Θεοτόκου. «Βασιλεύουσαν πόλιν», ακούσαμε στο απολυτίκιον, «τη χειρί σου παρέθετο». «Εαυτούς και αλλήλους και πάσαν την ζωήν ημών Χριστώ τω Θεώ παραθήμεθα». Το ίδιο ρήμα! Την παρέθεσε, την άφησε στα χέρια σου, την έδωσε στην προστασία σου... «ην περίσωζε διά παντός εν ειρήνη, πρεσβείαις της Θεοτόκου, μόνη φιλάνθρωπε». Ήτανε υπέρμαχος στρατηγός η Παναγία για τη βασιλεύουσα και το Βυζάντιο και το γένος των Ορθοδόξων, αλλά

και όλων των ανθρώπων.

[...]